

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Praznične števe, se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nvd. (10 stot.).

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm, oglasnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno na upravi „Edinosti“. Plačljivo in uitojivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcijski list „Edinost“. — Tiskarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poročvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti šte. 18.

Poštno-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Revolucija na Portugalskem.

Kratek opis Portugalske vlade od leta 1578 do 1908.

Portugal republika. - Provizorična vlada.

Kraljeva rodbina odpotovala.

Do leta 1578 so vladali na Portugalskem kralji iz domače dinastije; tega leta je padel pri Alcazarju v bitki proti Maurem kralj Sebastijan. Njemu je sledil njegov prastric kardinal Henrik do leta 1580, ki je bil zadnji potomec omenjene kraljeve hiše. Tedaj je nastal spor za nasledstvo na prestolu in španskemu kralju Filipu II. se je kakor sinu stareje sestre kralja Ivana III. posrečilo, da se je polastil vse Portugalske in da je nadvladal vse druge pretendent.

Portugalska je ostala zvezana s Španjo do leta 1640. Ker je Španja po smrti Filipa II. naglo propadala, je to vplivalo tudi na Portugalsko. V tej dobi je Portugalska izgubila mnogo svojih kolonij v Afriki in v Aziji in vrhu tega so Španci deželo izmogovali.

Tako je prišlo leta 1640. na Portugalskem do revolucije in dne 1. decembra 1640 je zasedel portugalski prestol daljni potomec stare kraljeve hiše, vojvoda Ivan Braganca, pod imenom Ivan IV. Tedaj je bila dežela že silno propadla. Nova kraljevska hiša Braganca ni dala Portugalski niti enega znamenitejšega kralja; bili so kralji večinoma slabotni, zapravljivi, razkošni, ki so narod le izmogovali in dežela je propadala vedno bolj. Pod kraljem Josipom I. je vodil državne posle Pombal, ki je skušal dvigniti deželo v smislu razsvetljenega despotizma in je zato pobijal duhovščino in plemstvo. Po padcu Pombala (1777) je prišla vlada zopet v roke plemstvu.

Za časa Napoleonovih vojn je dinastija Braganca izgubila prestolje, dežela bi se imela razdeliti med Francosko in Španjo in kraljevska hiša je pobegnila v Brazilijo, v portugalsko kolonijo. — Ko se je Španja dvignila (1808) proti francoskemu gospodstvu, je to storila tudi Portugalska in se s pomočjo Anglije otrsela francoskega jarma. Kraljeva rodbina Portugalska je iz Rio de Janeiro vladala Portugalsko. S tem pa niso bili Portugalci zadovoljni in leta 1820 je izbruhnila revolucija. Deputacija je šla v Rio de Janeiro in je prosila kralja Ivana VI., naj pride zopet nazaj na Portugalsko. Kralj je odpotoval v domovino, dočim je ostavil v Braziliji kakor regenta prestolonaslednika Pedra. Ko je kralj Ivan 3. julija došel na Portugalsko, so mu branili izkrcati se, dokler ne prispeže na novo ustavo, ki so jo bili izdelali. Leto potem se je pa Brazilija odtrgala od Portugalske in proglasila prestolonaslednika Pedra cesarjem. Mej tem so pa tudi na Portugalskem pristaši starega režima zopet zmagali in odpravili ustavo. A princ Manuel, sinu kralja Ivana VI. se je zdelo, da kralj prepočas postopa in zato je skušal izpodriniti svojega očeta s prestola. Kralj Ivan je pobegnil, ali s pomočjo izlasti Angleške je prišel zopet na prestol. Don Miguel je moral bežati iz dežele.

Dne 10. marca 1826 je umrl kralj Ivan VI. in njegov sin in naslednik don Pedro je dal deželi ustavo, odpovedal se je pa kraljestvu v prilog svoji hčeri Maria da Gloria in jo zaročil z njenim stricem dom Miguelom, ki je bil leta 1827 imenovan regentom. Komaj je pa isti došel na Portugalsko, je odpravil ustavo in se je dal proglasiti absolutnim kraljem ter je popolnoma izpodrinit kraljico Marijo da Gloria. S pomočjo Angleške je potem dom Pedro porazil kralja Manuela, ki se je 26. maja 1834 odpovedal portugalskemu prestolu in obljubil, da ostavi deželo.

Dom Pedro je zopet uvedel ustavo in kraljica Marija, ki je bila proglasena polnoletna, se je leta 1835 poročila z vojvodo Avgustom Lenchtenburgom, in po njegovi smrti leta 1836 s princem Ferdinandom Saško-Koburg-Kohany. — Tako je prišla na portugalski prestol nova dinastija. Dne 15. novembra 1853 je umrla kraljica Maria de Gloria in sledil jej je njeni najstarejši sin Pedro V. do leta 1861. — Tega leta je prišel na prestol kralj Ludovik I., ki je bil poročen s hčerjo italijanskega kralja Viktorja Emanuela II., Marijo Pijo. Ludovik I. je vladal do leta 1889, katerega leta je zasedel prestol Karlos I., ki je bil, kakor znano, s svojim sinom prestolonaslednikom vred, umorjen dne 1. februarja 1908. Sledil je drugi sin Karlosa, sedanji kralj Manuel II.

MADRID 5. (Ag. Havas) Ministerski predsednik Canalejas je priobčil o dogodkih

v Lizboni sledeče: Včeraj ob 1:30 po noči je zbudilo prebivalstvo iz sna gromenje 21 strelj iz topa. Videlo se je letati ljudi na vse strani, dočim so doneli alarmni znaki in so na raznih krajih pokale puške. Izbruhnila je revolucija in strelji iz topov so dali zato znamenje.

Policija je metala bombe proti ustašem, ki so jo vsprejeli s strelji. Bilo je več ubitih in ranjenih. Topništvo je hudo razsajalo. Revolucionarji so se v bližini kraljevske palače polastili vojaških stanovanj. Kralj je odšel iz palače v spremstvu štirih zaupnih oseb, ki so ga spravile na varno. Boj je nadaljeval po ulicah.

Po dnevu so dospeli iz pokrajine v Lizbon, kralju verne čete. Bojne moči obeh stranik so si bile skoraj jednake. Ministerski predsednik meni, da ni kraljica-mati zapustila palače Cintra. Gibanje se ni razširilo v pokrajine. V Madridu je mir.

MADRID 6. Glasom poročila iz Badajosa je na Portugalskem proglašena republika. V provizorični vladi so: Teofilo Braga, predsednik, Machado, minister za unanje stvari, Almeida, minister za notranje stvari, Alfonso Costa, naučni minister.

MADRID 6. Correspondenca de Espana je nabila sledečo vest: Kralj in členi kraljevske rodbine se nahajajo na neki vojni ladiji in potujejo na Angleško.

Minister za vnanje stvari je izjavil nekemu časnikarju, da je več del armade ostal zvest kralju Manuelu, skoraj vsa flota je pa prešla k revolucionarcem. Kralj se nahaja na neki vojni ladiji, ki je vsidrana v reki Tajo. Čete posadk v Elvasu in Portu marširajo proti Lizboni.

LIZBONA 6. (Wolffov biro) Predsednik provizorične vlade Teofil Braga je poslal ministerstvu za unanje stvari brzojavko, v katerem prijavlja, da je bila proglašena republika in da se je sestavilo provizorično vlado. Vlada jamči za varnost in red.

LONDON 6. Glasom neke vesti iz Vigo se je parnik „Capo Blanco“ vrnil, ne da bi bil v Lizboni izkrcal svoje potnike. Ladija je dospela v torek ob 10. uri predpoludne. Ob tem času sta dve vojni ladiji bombardirali palačo, tretja ladija je še imela kraljevsko zastavo, bila je pa vsled ognja ustašev prisiljena, da je snela zastavo.

V predminoli noči se je vršil banket na čast braziljanskega predsednika Hermes de Fonseca. Ob 2. uri zjutraj, kmalu po zvršetku banketa, je pričelo streljanje. S parnika „Capo Blanco“ se je opazovalo dva napada na ljudstvo. Vojvoda Oportski se je v boju postavil na čelu gorskega topništva. Isto so pa ustaši odbili in potem zavzeli palačo.

PARIZ 5. „Ag. Havas“ poroča iz Biarritza: Iz Lizbone sem pobegli potniki poročajo, da je bila revolucija pronunijamento. Ljudstvo se ni saj javno udeležilo. Topničarski polki so baje streljali na meščansko gardo. Nekoliko čet je ostalo kralju zvestih. Revolucionarne čete so baje zasedle strateške točke mesta. Število žrtev je baje zelo veliko.

PARIZ 5. (Ag. Havas) Glasom neke brzojavke došle ministerstvu za notranje stvari, se je vojvoda Oportski ukrcal na jahto „Amelia“. Sodi se, da se nahaja na jahti tudi kralj Manuel.

PARIZ 5. Glasom nekega poročila „Petit Parisien“ so včeraj dospeli z avtomobilom v Bordeaux tri osebe, ki pripadajo baje dvoru.

SAN SEBASTIAN 6. Govori se, da sta se kralj in kraljica-mati z železnico peljala todi mimo. Glasom drugih poročil bosta pasirala mesto s prihodnjim brzovlakom.

PARIZ 6. V torek ob 6. uri zjutraj je mogel oditi vlak iz Lizbone. Več potnikov dosepešv s vlakom v Hendaye, je nekemu poročevalcu pripovedovalo, da gre za pronunijamento, katerega provzročitelj je bil vrhni poveljnik ladij. Topništvo, ki je zasedlo preporne točke, je pričelo silno streljati na municipalno gardo in na nek batalijon infanterije v spodnjem mestu. Blizu kolodvora so se zbrale puntarske čete, ki so prodrle v mesto. Ob 5. uri so pričele ladije streljati na palačo in vojašnico, ki se še ni pridružila ustašem. Ko smo ostavili mesto, zaključili so potniki svoje pripovedovanje, so vihrale zastave upornikov na palači in večini hiš. Kraljeva palača in Avenida-Palasthotel družbe spalnih vagonov so deloma razdejane. Nekoliko minut po od-

hodu vlaka so bile tračnice razstreljene z dinamitom.

PARIZ 6. Kakor poročajo listi iz Seville so čete v tamošnji posatki pripravljene, da odmarširajo na portugalsko mejo.

PARIZ 6. Govori se, da se bo današnji ministerski svet bavil z dogodki na Portugalskem in da bo izlasti sklepal o tem, se ima li odposlati v Lizbono eno vojno ladijo.

BEROLIN 6. Wolffov biro poroča: Sorodniki portugalske kraljevske rodbine na gradu Mantelberg so prijeli brzojavko, da se kralj Manuel in njegova mati nahajata na neki angleški vojni ladiji v libzbonskem pristanišču v gotovem varstvu.

BADAJÓZ 6. Neki potnik, ki je došel semkaj iz Lizbone, je rekel, da je pri njegovem odhodu trajal še boj po ulicah. Tudi vojaki so se udeležili dogodkov in se pridružili revolucionarcem, katerim so dali na razpolago orožje in so tudi sami obstreljevali kraljevo palačo.

Govori se, da je municipalna garda v Lizboni zasedla več važnih strateških točk.

PARIZ 6. Francoski poslanik v Lizboni je z neke angleške ladije poslal ministru za unanje stvari brezlično brzojavko, v kateri potrjuje, da je v Lizboni proglašena republika in dostavlja, da se kralj in obe kraljici nahajajo v Mafri.

ALMERIA 6. Oklopna križarja „Princesas de Asturia“ in „Carlos V.“ sta danes zjutraj odplula v Lizbono.

BRZOJAVNE VESTI.

Kolera.

CARRIGRAD 6. V Zungulduku ob črnem morju je 3. in 4. t. m. obolelo na kolero pet oseb, ena je umrla. — V Trapezuntu je dne 2. t. m. obolelo 7 oseb, 3 so pa umrle. — Iz Egipta poročajo o mnogih slučajih kuge.

TOKIO 6. Kolera se v notranjih krajih Japonske čim dalje bolj razširja.

CARRIGRAD 6. V zadnjih 24 urah so obbolele tukaj na kolero tri osebe, od teh dve umrle obole. — V Trapezuntu je od 16. decembra došlo na kolero 290 oseb, umrlo jih je pa 182. — V Erzerumu jo od 22. avgusta obolelo 480 oseb, umrlo jih je pa 308.

Bruselj 6. Kralj in kraljica sta danes popoldne dospela na grad Ciagnon.

Hrvatska kriza.

Radikalni elementi. — Volitve v delegacije. — „Narodna obrana“ in kandidate bivaših madjaronov.

Zagreb 4. X.

— C. — „Narodnim Novinam“ in njihovem šefu banu Tomašiću nočejo iz glave „radikalni elementi“. Kličejo na pomoč znanega socijologa in politika Rat z enhoferja, ki v svoji knjigi: „Wesen und Zweck der Politik als Teil der Soziologie und Grundlage der Staatswissenschaften“ piše tako-le:

„Jako nevarno je za vladno stranko, ako se v njeni sredi nahajajo radikalni elementi, ker ti pretresajo svojo lastno stranko in jo delajo nesposobno za vlado.“

Povero Tomašić je moral iti iskat pomoči k samemu Ratzenhoferju proti „radikalnim elementom“ v hrvatsko-srbski koaliciji. A vse to mu ne koristi: koalicija jih noče žrtvovati na milost in nemilost! Radi tega traja dalje kriza.

Ob največji tišini je koalicija dne 3. t. m. določila svoje kandidate za delegacije. Nje kandidatje za gospodsko zbornico sta grof Kulmer, njega naslednik Chavrak. Za poslanstvo zbornico pa: Tuškan, Nikolić, Mračević, Babić-Gjalski, a namestnik Krišković. Interesantno je, da se med temi nahajata dva odlična Tomašićeva pristaša in bivaš Khuenovca: Chavrak in Krišković.

(Mej tem pa se je na volitve delegatov v ogrsko-hrvatski zbornici zgodilo nekaj nezlaslihanega: v nasprotju z vsemi parlamentarnimi običaji: zbornica ni volila tistih poslancev, ki jih je predlagal hrvatski klub ampak druge, ki jih je predlagal ban, ne da bi bil dotičnike niti obvestil o svoji nameri. — S tem afrontom je ban Tomašić menda pretrgal zadnjo nit med seboj in koalicijo. Op. ured.)

Vidi se, da se Tomašić počasi pripravlja za volitve proti koaliciji, da si še ni postavil vseh kandidatur. Njegovi glavni kompanjoni in bivaš Khuenovci imajo že določene svoje okraje.

A najbolj nas je začudilo, ko smo čitali v „Narodni Obrani“, tem glasilo „slavonske opozicije“, da priporoča svojim volilcem bivašega Khuenovca Silovića proti

kandidatu koalicije dr. u Gaju. Temu se čudimo tem bolj, ko je vendar „Slavonska opozicija“ izjavila, da ostane v koaliciji!!

Zares čudno! Ali za to pa Tomašić ne postavi svojih kandidatov — proti „slavonski opoziciji“! Sapienti sat!

Politični položaj na Češkem.

Praga 4. oktobra 1910.

(P.) Ravno dve leti je preteklo, odkar je vsled nemške obstrukcije vlada zaključila češki dež. zbor. Boj med Čehi in Nemci je tedaj dosegel svoj višek, nasprotstva so se tedaj poosttrila tako, da je bi bilo vsako upanje, do sporazuma, zgolj prevara. Boj se je prenesel celo na ulico, protinemške demonstracije so se ponavljale dan za dnem in vlada je morala potrositi ogromne svote, za udušenje teh demonstracij. Razun tega smo se tedaj nahajali v aneksijski krizi, vsled česar so bili duhovi še bolj razburjeni. Kakor rečeno, je bil to položaj pred dvema leti in spada zato v politično zgodovino. Od tedaj je Bienenrthova vlada večkrat poskušala, da bi na en ali drugi način rešila češkonemški problem. Pred vsakim zasedanjem je sklicevala pravne konference, konferiral in se pogajal na desno in levo in upal, da na kak način pride iz zagate. Znano je, da je bilo češko-nemško vprašanje doslej grobišče vsake avstrijske vlade in tudi Bienenrthu je parkrat že huda predla; ali mož vendar ni obupal in je poskušal vedno z nova.

Tako je tudi sedaj. Duri državnega zbora se otvorijo v kratkem, zato je šel baron Bienenrth že v sredi stoletja na delo in pričel gladiti pot, ki naj bi dovela do rednega delovanja državnega zbora. Ali ta pot vodi le preko deželnega zbora češkega. Brez delovanja češkega deželnega zbora, ne mora delovati tudi državni zbor. In v tem leži tudi tragika (ako smem rabiti to besedo) češko-nemškega vprašanja, da je od rešitve tega vprašanja odvisno delovanje dveh korporacij; državnega zbora in češkega deželnega zbora. Ta poslednji je bil tudi res sklican. Vršila se je doslej le ena seja, ki se je vršila tako gladko, kakor se to že dolgo ni zgodilo. Brez vsake ovire je bila izvoljena narodno-politična komisija, v katerem sede po polovici češki in nemški člani. Že dejstvo, da je prišlo do izvolitve te komisije, dokazuje, da se na obeh straneh resno razpoloženje za mir. Včeraj so se prvič sestali nemški in češki člani, vsaki zase k predpovedovanjem v srho, da se določijo razne formalnosti, generalni govorniki itd. Sklenilo se je, postopati strogo stvarno in opustiti vse, kar bi moglo po nepotrebnem razburjati duhove. Naloga komisije bo, da natančno formulira češke in nemške zahteve, debata v njih bo trajala približno tri tedne ako ne več. Pri vseh čeških strankah se kaže razpoloženje za mir, celo češki radikali, ki so doslej principijelno odklanjali vsaka pogajanja z Nemci, so postali nekoliko zmernejši. Tudi v časopisu, v češkem kakor tudi nemškem, je opaziti znatno spremembo. Ton pisanja je postal bolj miren in stvaren, česar na Češkem že dolgo ni bilo. Razpoloženje za mir vlada torej na obeh straneh, kar pa ni še nikako jamstvo za to, da bodo pogajanja tudi res imela uspeha. Ko pridejo na vrsto principijelna vprašanja, n. pr. upravna delitev, proti čemer so se Čehi upirali doslej, na vse pre-

Politično društvo „EDINOST“

sklicuje

javni shod

v nedeljo, dne 9. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne

v gled. dvorani Narod. doma v Trstu.

z dnevnim redom:

Ljudsko štetje.

Z ozirom na neizmerno važnost tega čina, ki se ima izvršiti do konca tega leta, vabi odbor političnega društva „Edinost“ na čim večjo udeležbo.

Odbor

pol. društva „Edinost“.

tege, se nasprotja gotovo zopet pojavijo z vso silo. Delovanje štajerskega deželnega zbora je šlo za sedaj vsled slovenske obstrukcije po vodi, bog ve, ali mu ne bo

sledil v kratkem tudi češki deželni parlament? Na vsak način je položaj za sedaj nejasen in skrajno negotov, vzlic mirnemu razpoloženju, ki vlada na obeh straneh.

Goriški deželni zbor.

Posl. Gregorčič na sodnem stolu. - Brezmejna njegova politična strast. - Bugatto contra Gregorčič.

Včerajšnje poročilo o prvi seji, ki smo je prejeli pozno v noč, je bilo le sumarično in je danes spopolnjujemo.

Posl. Bugatto je utemeljeval svoj predlog glede razdelitve sedaj veljavnega poslovnega reda med poslance ter je najprej izjavil, da se čudi, kako da je prišel na dnevni red današnje seje predlog, ki ga je on stavil že v zadnjem zasedanju v obliki priporočila. Pri neki priliki da se je namreč on skliceval na neko določbo poslovnega reda, nahajajočo se v dotični tiskovini, razdeljeni med poslance, na kar da mu je deželni glavar odgovoril, da ta določba ni več v veljavi. Radi tega je zahteval, da naj se razdeli med poslance poslovní red, ki je v veljavi, ne pa oni, ki ni več v veljavi, da bodo poslanci na čistem, kake pravice in dolžnosti imajo v tem obziru. To da vendar ne gre, da se poslanec izroča odtis poslovnega reda, ki ni veljavni ter da se jim potem, ko se sklicujejo na ta poslovní red, od strani dež. glavarja odgovarja, da ta ali ona določba ni več v veljavi!! (Dr. Franko: V dež. zboru goriškem velja vsak dan drug poslovní red! Posl. Gabršček: Dež. glavar interpretira poslovní red kakor mu ravno ugaja; lani tako, letos drugače!) Ni bilo torej potrebno, da se stavi na dnevni red današnje seje njegovo priporočilo iz prejšnjega zasedanja kakor predlog, marveč bi bilo zadostovalo, da bi bil dež. glavar dal med tem natisniti pravilni poslovní red ter ga dal razdeliti sedaj med poslance. Ne stavi niti danes predloga, ampak le poziva dež. glavarja, naj ukrene potrebno, da dobo poslanci, čim prej v roke pravilni poslovní red, po katerem se jim je praviti.

Svoj predlog naj se dnevni red tako spremeni, da pridejo posamične točke v razpravo v obratnem redu, je posl. dr. Gregorčič utemeljeval s tem, da se prve točke, to je: predložitev volilnih spisov, tičočih se dopolnilnih volitev dež. poslanca Andreja Gabrščeka v vol. razredu mest trgov in industrijskih krajev II. vol. okraja; vol. spisov, tičočih se dop. volitev dež. poslanca dr. Gregorina v volilnem razredu kmečkih občin političnega okraja sežanskega; in volilnih spisov, tičočih se dopolnilne volitve treh deželnih poslancev slov. veleposestev (dr. Frankota, svetnika M. Rutarja in Antona Klančiča) — osebne naravi ter da je bilo v interesu stvarnega razpravljanja, da se prej odpravi „materijalne naravi“.

Temu predlogu se je protivil posl. dr. Franko z vso energijo, naglašujoč, da ni nobenega poudarka za to, da bi se postavil na glavo dnevni red, ki ga je sestavil dež. glavar ter da Gregorčičev predlog involvira tudi netaktivnost nasproti dež. glavarju. — Sicer pa, da si domneva govornik, zakaj da se je stavil ta predlog. Zgodilo se je to gotovo sporazumno s člani večine v svrhu, da se mirno absolvirajo točke „materijalne naravi“ ter da se potem lažje izvrše nameravana nasilja glede verifikacije volitev. Večina naj le svobodno izvrši nasilje, ki je namerava ter naj razveljavi volitve členov manjšine. Zato se gre in za nič drugega! Predlaga konecno, naj zbornica odkloni predlog poslanca Gregorčiča ter naj se dnevni red vrši, kakor je bil določen.

Večina je seveda odklonila Frakotov predlog in vsprejela Gregorčičevega, vsled česar je prišla najprej v razpravo 17., to je zadnja točka in potem v nasprotnem redu druge točke.

K 15. točki, to je k predlogu posl. Pettarina, da se zviša prispevek trgovskih šol v Gorici, se je oglasil posl. Gabršček s predlogom, da se preide preko te točke, na dnevni red. Naglašal je, da je že dosedanja podpora 12.000 K, ki jo je izplačala dežela za to šolo, nezakonita, ker da je leta 1907 deželni zbor le sklenil, da je pripravljen prispevati z zneskom letnih 6000 K za to trgovsko šolo po prejšnjem dogovoru z vlado ter da se je takrat dogovorilo o tem, da bo trgov. šola taka, da bo odgovarjala potrebam vsega, torej tudi slovenskega prebivalstva ter da se bo poučevalo na isti v več jezikih, med katerimi je bilo gotovo razumeti tudi slovenski jezik. Mesto tega pa se je ustanovila v Gorici izključno italijanska trgovska šola! Iz tega razloga da je proti temu, da bi se zvišala podpora taki šoli. Ko je hotel govornik nadaljevati, ga je ustavil dež. glavar, rekši, da to utemeljevanje spada v meritorno razpravo, ter je pozval govornika, naj zaključi svoj govor, ker bi mu sicer moral vzeti besedo. Posl. Gabršček je prigovarjal, da on utemeljuje svoj predlog za prehod na dnevni red, ter je nadaljeval svoj govor med krikom večine. Dež. glavar je ponovno izjavil, da je vzel besedo posl. Gabrščeku ter ga je pozival naj zavrti. Ko se ta ni hotel pokoriti, mu je podelil ukor, a posl. Gabršček je še vedno nadaljeval: Večina je vpila:

Na glasovanje! ter je deželni glavar odredil glasovanje ob splošnem hrupu o tem, da je pozival one, ki so za predlog poročevalca Pettarina, da se ta točka odkaze šolskemu in finančnemu odseku, naj obsede: Obsedela je tudi manjšina, ker te odredbe ni niti čula. Ko je manjšina to opazila, je začela hrupno protestirati proti takemu postopanju. Slišale so se besede: To je škandal! To le nasilje! To je nezakonito! V Turčiji je boljše! itd.

Posl. dr. Gregorin je pozival govornika Gabrščeka, naj nadaljuje svoj govor ter naj se ne uda terorizmu! Posl. Gabršček je še nekaj časa nadaljeval, a mej tem je deželni glavar, ne da bi bil dal na glasovanje predlog Gabrščeka za prehod na dnevni red, prešel na prihodnjo točko! Na hrupne proteste manjšine, da se ima glasovati o predlogu Gabrščeka, za prehod na dnevni red, ki izključuje vse druge predloge, je deželni glavar jednostavno odgovoril da je tak predlog nedopusten (!!!) čemur se je smejala cela galerija in parlamentarna italijanska ljudska stranka Bugatto in dr. Faidutti.

O zakonskem načrtu o premenitvi občinskega reda in o uvedbi novega občinskega volilnega reda je poročal posl. Pettarin. K besedi se je oglasil najprej poslanec Gabršček, ki je oziroma na važnost predlaganega zakona za politično življenje v naših občinah, predlagal, da se ta predlog odkaze posebnemu odseku 9 členov, ki naj se imenuje ustavni odsek in kateri odsek naj se bavi tudi z vprašanjem poprave šušmarskega deželnega volilnega reda, v katerem ni niti natančno določeno, kdo ima volilno pravico in posebno ne, kdo ima volilno pravico v velikem posestvu!

Posl. Franko je naglašal, da bi bilo krivično, ako bi se iz odseka, ki se ima pečati s tem predlogom, izključilo vse zastopnike slov. veleposestev in zastopnike slov. mest in trgov, in da je tudi iz tega razloga potrebno, da se izvoli poseben odsek.

Posl. Bugatto se je priključil izvajanjem poslanca Frankota, a je izjavil glede predloga poslanca Gabrščeka, da naj se temu odseku naloži, naj se peča tudi z deželnim volilnim redom, da s tem ne more soglašati, ker bi se stvar komplicirala, akoravno je bil že lani in tudi sedaj za to, da se dež. volilni red pripravi.

Posl. Gabršček se je na to udal tem izvajanjem ter umaknil oni del predloga, ki se tiče dež. volilnega reda. — Ta predlog je bil odklonjen z glasovi Pajerjevih in Gregorčičev pristašev ter je bil vsprejet posl. Pettarina, da se ta zakonski načrt odstopi pravnemu odseku.

O dopolnilnih volitvah treh deželnih poslancev iz slov. veleposestev je poročal posl. Berbuč, ki je navajal le par neodločenih nezakonito oddanih glasov. Navajal je tudi, da so nekateri volilci volili že prej v kmečkih, oziroma mestnih občinah, ter je pozival vlado, naj v bodoče odredi volitve tako, da se bo volilo prej v veleposestvu, da se pride temu v okom. (Smeh na klopih manjšine in klici: To bi bilo proti zakonu!)

Nato se je oglasil k besedi poslanec dr. Gregorčič, ki je v dolgem govoru naštel 18 baje neveljavno oddanih glasov. Izjavil je, da je volitev nezakonita ter predlagal, naj se dotični spisi odstopijo verifikacijskemu odseku, ki naj se prepriča o nezakonitosti ter stavi primerne predloge. Dr. Gregorčič je pobijal vpise v pravokrepno volilno listino ter je — med drugim — naglašal, da je okolo 8 glasov v velikem posestvu bilo neveljavno oddanih radi tega, ker so dotičniki prej volili v kmečkih ali mestnih občinah.

Poročevalcu Berbuču in posl. Gregorčiču je odgovarjal poslanec Gabršček, ki je izjavil, da nima ničesar proti temu, da se volilni spisi odstopijo verifikacijskemu odseku ter je izrazil svoje zadovoljstvo na tem, da se je Gregorčič vendar enkrat učen parlamentarno postopati glede verifikacije volitev, to je, da vendar ne gre, kakor se je to zadnjič storilo, da se razveljavljajo neprotestirane volitve, ne da bi se bil poprej verifikacijski odsek z istimi bavil. Kar se tiče prigovorov, posl. Gregorčiča glede volilne pravice volilcev, ki so bili pravokrepno vpisani, izjavlja govornik, da se v tem stadiju ne da več o tem govoriti. Ako predlaga dr. Gregorčič, naj se preiskuje, kako so prišli v volilni imenik 4 volilci, o katerih trdi on, da jim ne pristojata volilna pravica, potem bi predlagal govornik, da naj se preiskuje glede vsakega volilca, ali mu tiče volilna pravica, ali ne?! To pa bi bilo vendar absurdno. Kar se tiče trditve posl. Gregorčiča, da so neveljavni glasovi onih volilcev velikega posestva, ki so prej glasovali v kmečkih, oziroma mestnih občinah, se je skliceval govornik na 20. § vol. reda, ki določa ravno nasprotno, to je, da

imajo veleposestniki volilno pravico le v kuriji veleposestnikov, iz česar sledi, da so bili k večjemu neveljavni tisti glasovi, ki so jih oddali v drugih kurijah, kjer so bili voljeni, nikakor pa ne oni, ki so bili oddani v veleposestvu.

Kar se tiče poziva posl. Berbuča, naj vlada v bodoče razpise volitve tako, da bo najprej volilo veleposestvo, je Gabršček naglašal, da je to naravnost monstrozno, ker je v nasprotju z zakonom.

Slednjič je posl. Gabršček pozival večino, naj po predhodnem dogovoru pritegne v verifikacijski odsek enega zastopnika slovenske manjšine, ter je pri tej priliki naglašal, kaka krivica se godi slovenski manjšini, ki ni zastopana v nobenem odseku. Pred 2 leti, ko je imela sedanja slovenska manjšina 9, a sedanja slov. večina le 5 mandatov je posl. Gregorčič skliceval se na krščansko pravičnost, zahteval za to manjšino razun nam. deželnega glavarja še enega odbornika in več zastopstvo v vseh odsekih, nego bi mu šlo. Danes pa, ko je razmerje slovenskih veleposestnikov nasprotno, in ko ima vrhu tega Gregorčičeva stranka še en mandat na Krasu od strani manjšine (vsled znanih naključij pri volitvah) ni več ne duha ne sluha o tisti krščanski pravičnosti ter se je od strani Gregorčičeve stranke z nasilnimi sredstvi pripravilo slov. manjšino ob vsako zaslopstvo v deželnem odboru in tudi v odsekih.

Posl. dr. Gregorčič je odgovoril na to, da na lajanje ne odgovarja, na kar je poslanec Gabršček vskliknil: Veliki kristijan!

Poročeval Berbuč je protestiral proti trditvi posl. Gabrščeka, da je njegov predlog glede pozivanja vlade oziroma na volitve v velikem posestvu monstrozno, na kar sta poslanci slovenske manjšine Gabršček in dr. Gregorin (poslanci slovenske veleposestev so bili namreč odšli pred razpravo o verifikaciji njih mandatov) ponovila, da je njegov predlog zares monstrozno, ker je v protislovju z zakonom, ki določa, da se imajo volitve v veleposestvu vršiti nazadnje in kateri volilni zakon je skrpala sedanja večina sama.

Por. Berbuč je v vidni zadregi odgovarjal, da saj se zakon lahko spremeni, na kar sta posl. Gabršček in dr. Gregorin vsklikala: No, zdaj ste se pa vjeli! Ali ni monstrozna vaša zahteva, naj vlada postopa proti obstoječemu zakonu, katerega sme spremeniti le deželni zbor?!

Končno je bil vsprejet predlog posl. dr. Gregorčiča, da se slovenske volitve veleposestev odstopijo verifikacijskemu odseku?!

Ko je prišla na vrsto volitev v kmečkih občinah, sta se oddaljila še poslanca Gabršček in Gregorin. O volitvi v kmečkih občinah, na kateri je bil izvoljen dr. Gregorin, je poročal posl. Stepančič, ki je konstatiral, da se je volitev pravilno vršila.

Oglasil se je k besedi dr. Gregorčič, ki je izjavil, da je dr. Gregorin nevreden, da sedi v tej zbornici, ker da je na nekom shodu in v različnih člankih v listu „Edinost“ smešil dež. zbor. V dokaz je prečital dotične številke „Edinosti“. Na omenjenem shodu in v listu „Edinost“ je trdil dr. Gregorin, da se vrši razdeljevanje podpor v goriškem deželnem zboru na isti način, kakor sta si delila plen harlekin in fakanapa. Harlekin da je delil: enega meni, enega tebi, enega meni! Harlekinu da je prisposodil Italijane, fakanapi pa Slovence. To da je nedostojno smešenje dež. zbora, vsled česar da je dr. Gregorin nevreden, da sedi v tej zbornici. Vrh tega da je dr. Gregorin dan pred volitvijo zakrivil kazenski čin s tem, da je svojega protikandidata Babiča obdolževal nevarnega žuganja. To da je bila le izmišljotina v svrhu, da zadnji trenotek tik pred volitvijo vpliva na volilce sebi v prilog. Tudi radi tega čina da je nevreden sedeti v zbornici, radi česar predlaga, da se tudi ta volitev odstopi verifikacijskemu odseku, ki naj to preiskuje.

Posl. Bugatto se je upiral temu predlogu, rekši, da dež. zbor nima soditi o tem, je-li kdo vreden sedeti v deželnem zboru, ali ne, ker o tem imajo soditi le volilci, ki so dotičnika poslali v deželni zbor. Tudi o pretvezno kaznjivem činu nima soditi dež. zbor, ampak državni pravdnik. Volitev se je vršila — kakor je priznal poročevalec sam — zakonito, vsled česar predlaga, da se ista odobri.

Na glasovanju je bil vsprejet predlog posl. dr. Gregorčiča, za katerega je glasoval tudi deželni glavar.

Končno je prišla na vrsto izvolitev posl. Gabrščeka. Poročevalec dr. Stepančič ni navedel nikake nezakonitosti, na kar je posl. Gregorčič v daljšem govoru premleval vse politično in socialno vedenje omenjenega poslanca, ga ostro kritikoval in izjavil, da Gabršček ni vreden, da se ga vsprejme med deželnozbornske poslance. Glede te volitve je predlagal, da se naravnost ne odobri.

Tudi proti temu predlogu je nastopil posl. Bugatto, ponavljaje razloge, ki jih je navel glede izvolitve dr. Gregorina.

Predlog dr. Gregorčiča je bil vsprejet z glasovi liberalnih Italijanov in Gregorčičeve stranke, na kar je posl. Bugatto s

pozdigljenim glasom pozval vladnega zastopnika, naj vestno in natančno poroča centralni vladi o vseh nezakonitostih, ki so se vršile v tej seji. Italijanski liberalci so hrupno remonstrirali proti temu pozivu posl. Bugatta, na kar se je seja zaključila ob 9. uri in pol zvečer.

(Nekoliko pripomb o tej za politično strast, ki vlada na Goriškem, veleznačilni seji podamo jutri).

Dnevne novice.

Istrski deželni zbor. Včerajšnje poročilo, ki smo je dobili od kor. biro, treba je spopolniti v nastopnem smislu, da je seja trajala le pol ure in obsejala le otvoritvene formalnosti in poročilo predsedstva. In čim je deželni glavar dal prečitati uložene interpelacije, so hrvatsko-slovenski poslanci (vseh 18) vstali in zapustili dvorano. Rizzi je sicer dal prečitati 3 interpelacije ital. poslancev, ali ker je bila odsotna trojica ital. večine, moral je radi nesklepčnosti zaključiti sejo. V kolikor smo obveščeni, ni prišlo še do sporazuma med obema strankama in vsled tega ni pričakovati rednega delovanja. Prihodnja seja bo v ponedeljek popoldne ob 2. uri.

Domače vesti.

Pripravljamo se za ljudsko štetje! Goriški Slovenci so spregovorili na veličastni manifestaciji in se svečano obvezali, da bodo neizprosno in v soglasju kakor en mož delali na to, da prideta ekzistenca in zavednost našega ljudstva na ljudskem štetju do prave afirmacije. In mi Tržačani, ki smo si priborili časten glas o naši zavednosti in odločnosti — mi naj bi zaostajali za brati v Gorici? To ne sme biti, ampak pokazati se moramo goriškim bratom vredne sobojevnike. V ta namen mobilizujmo svoje vrste in pripravimo se kar najbolje za veliko bitko!! Zato vsi na nedeljski shod, ki ga sklicuje „Politično društvo „Edinost“, da se poučimo medsebojno, da se dostojno pripravimo!

Minister železnice Wrba je dospela predsinočnim iz Benetk semkaj. Ravnatelj državne železnice, dvorni svetnik Galambos, se mu je peljal nasproti do Cerinjana.

Kaj je z občnim zborom tobakarnarjev? Kakor se nam poroča, bi imel biti že meseca januarja t. l. občni zbor društva tobakarnarjev. Sedaj gremo proti koncu leta, a občnega zbora le ni! Ker je to društvo več škodovalo tobakarnarjem, nego koristilo — bo menda bolje, da se je pusti, naj počiva v miru; zato pa naj tudi ne zahteva, da bi tobakarnarji plačevali za to mrtvorojeno deto!

Nekoliko vprašanj iz Aleksandrije. Iz Aleksandrije smo prejeli:

„One gospode, ki so ob priliki jeruzalemskega romanja posetili tudi Aleksandrijo, usojamo vprašati:

1. Kakšen utis je napravila nanje tabla z napisom: „Scuola Austro-Ungarica“ na bivši slovenski šoli, kamor so se podali direktno s kolodvora v voze in peš, da jim je postregla zgovorna prednica z dalmatinskim in štajerskim vinom?

2. Ali so imeli priliko videti tudi znamenito leseno dvorano, t. j. prostor slov. kršč. ženskega društva, ki je bila ravnokar prodana pod veliko izgubo z vsem inventarjem vred in sicer to na nujno zahtevo onih ubogih služkinj, ki so grozile z odkritji in tožbami, ker so svoj čas posodile zato težko prihranjene groše, pa so čakale zastojno povračila?

3. Ali se jim je povedalo, zakaj je tukajšnji pater odklonil vsako udeležbo Slovencev pri sprejemu na kolodvoru?

Lahko bi vprašali še kaj več, n. pr.: Če bi bili tukaj na dan nedelje pri slovenski maši; ali so izvedeli, zakaj se v zadnjem času te maše udeležuje vedno manj Slovencev in zakaj se pri njej ne vidi nobenega Slovenca več?!

Ustanovitev čevljarske zadrage je sedaj zagotovljena. Izvedli smo, da se je že priglasilo okrog 70 članov, ki pristopijo

„Narodna del. organizacija“ v Trstu

vabi na

... III. redni ...

občni zbor

ki se bo vršil

v soboto, 8. oktobra 1910

ob 8. uri zvečer

v gled. dvorani „Nar. doma“ v Trstu.

Ker je na dnevnem redu tudi volitev predsednika in odbora NDO.

je dolžnost vseh somišljenikov, da se udeležijo tega važnega občnega zbora.

ODBOR
Nar. delav. organ.

te novi instituciji. Nas ta novi napredek na narodno-gospodarskem polju zelo veseli, čudimo se pa, da marsikdo izmed 400 slov. čevljarjev, ki se pogosto trka na prsi kakor Slovenec, še ni pristopil.

Število 70 zadržnikov je že pač častno za tako novo zadrugo, a pri velikem številu slov. čevljarjev je pa bilo pričakovati, da se jih vpiše vsaj 200. Zato naj mlačeži opustijo predstodke in naj polnoštevno vstopijo v novo, prekoristno zadrugo!

Prosimo pojasnila, zakaj se na nemški šoli Piazza Lipsia letos še ni začel pouk v slovenščini? Italijanščina se redno uči, a za slovenščino se ne zveni nihče. Ali res na vsej šoli ni nobenega učitelja, ki bi bil izprašan iz tega predmeta? Če je to res, potem naj vlada vendar pomisli, da je slovenščina deželni jezik v Trstu in naj pri imenovanju učiteljskega na nemške šole vpošteva krajevne razmere, ne pa le program Nemcev, ki smatrajo te šole za bistveno oporo nemškega mostu do Adrije! Naše potrpežljivosti bi drugače utegnili biti konec.

Slovenski stariši.

Uganite, kaj je to: „poslijem jutri zahteverde znesek“.

Tak je namreč jezik naših c. kr. brzojavnih uradov! Morda pa je to esperanto? Ali volapik?! — Zraven nečitljivega in popačenega teksta so tudi vse rubrike o vročitvi in prejemu — prazne. In vendar Slovenci trosimo lepih novcev v to „moderno“ avstrijsko napravo!

O županu d. ru. Valerio smo sporočili včeraj, da je podal svojo demisijo. To vest moramo popraviti v toliko, da g. župan ni podal formalne demisije, ampak je svoji stranki stavil župansko mesto na razpolago.

Aviatik v Trstu. Aparati za opazovanje, kaj se vse godi po svetu, so iztaknili tam doli za morsko lužo velikega ptica, ki jo vozi proti Trstu. Po boljšem opazovanju se je spoznalo, da je to aviatik Vrban, ves obložen z jerbasi in vrečami. Ustavil se bo prav gotovo v Barkovljah, ker ima seboj obilnega žegna za nedeljsko vinsko trgatv, ki jo priredi pevsko društvo „Trst“ v „Narodnem domu“ v Barkovljah.

Proti podraženju živil! — V nedeljo dne 9. oktobra 1910 vsi na Veliki protestni shod ki se vrši točno ob 4. uri popol. pri sv. Jakobu, na prostoru g. Ivana Preloga ob Istrski cesti.

Slovenke, Slovenci iz mesta in okolice! Ne opustite priti na ta shod, ki mu je namen, pridružiti naš glas k onemu ostalega prebivalstva v Avstriji, zahtevati takojšnjih odredb proti velikim in malim izkoriščevalcem ljudstva!

V slučaju slabega vremena (dežja) se „Protestni shod“ vrši v gledališni dvorani „Narodnega doma“ v Trstu.

Odbor NDO.

Grška jahta „Amphitrite“ je dospela predvčeršnjim dopoldne v naše pristanišče. Na parnik se bo vkrcala grška kraljica Olga, ki se vrača v domovino.

Jutri v soboto dne 8. okt., zvečer se vrši javno srečanje loterije c. kr. policijskih uradnikov na Dunaju, Schottenring 11. Srečke po 1 K se dobi po vseh menjalnicah loterijah in trafikah.

Odbor „Prve primorske gostilničarske zadruge“ v Trstu je imel dne 4. t. m. svojo sejo.

Na tej seji se je tudi sklenilo, da bodo zadržniki lahko plačevali svoje deleže ne samo pri hrvatski štedionici na Borznem trgu št. 3, marveč tudi pri „trgovski obrtni zadruzi“ v ulici Sv. Frančiška št. 2, I. nadstropje.

Vabim torej, posebno slovenske gostilničarje, da čim prej vplačajo pri zadnje imenovanem zavodu svoje deleže, kjer dobe tudi vsak svojo zadržno knjižico.

Tržaška mala kronika.

Nasilnež. 33-letnega delavca Božidarja Petkovič iz Bosne, stanujočega v ul. Riborgo št. 1, so predsinočnim v gostilni „Alle tre porte“ zaradi razsajanja postavili pred vrata. Drugo jutro pa je Petkovič zopet prišel v gostilno in žugal gostilničarju Mostu, da ga bo ubil.

Bil je aretiran.

Hud natak. Predsinočnim okoli ene ure ponoči je nastal v restavraciji Toniato med 20-letnim parniškim natakajem Josipom Pavani, stanujočim v ulici Ugo Foscolo št. 15 in restavracijskim natakajem Paskalom Beluco prepir, pri katerem se je Pavani beluco razgrtel, da je pograbil podstavek čaše in ga vrgel proti Beluco, k sreči pa ne da bi ga bil zadel. Spravili so ga na ulico. Tamkaj pa je počakal na Beluco in ga začel klofutati. Ta mu seveda ni ostal ničesar dolžan in mu je tudi par gorkih pritisnil. Nato je Pavani izvlekel nož in žugal svojemu nasprotniku. Pravočasno pa so še pritekli drugi natakari in ga izročili redarju. Na policiji je priznal, da je Beluco oklofutal, zanikal pa je, da bi mu bil žugal z nožem. Pridržali so ga v zaporu.

Koledar in vreme. — Danes: Sergij muč. trž. — Jutri: Brigita vdova.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 16.5 Cels.° — Vreme včeraj: oblačno, burja.

Vremenska napoved za Primorsko: Oblačno, sprememljivo. Burja. Temperatura pada.

Naše gledališče.

Prihodnjo nedeljo, 9. t. m. bomo videli „Sladkosti rodbinskega življenja“ in se bomo smejali tistim, ki jih uživajo, in tistim, ki hrepenijo po njih. — In še veliko drugega nas čaka, ki nas vse spravi v najbolje razpoloženje. Človek je res v zadregi, komu bi se bolj smejal: ali tašči, ali zetu in sinahi, ali tustu, stricu ali baronu, ali pa — vsem skupaj. No, najboljše pravijo, je za tistega, ki se nazadnje smeje. V nedeljo bomo torej presojali, za koga bo najboljše.

Društvene vesti.

Glasbena šola šentjakobske Citalnice. Opozarjamo vse začetnike, da se vrši vaja za teorijo danes v petek ob 5. uri in pol pop. — Vodstvo.

Klub dram. dilet. na Proseku sklicuje izvenredni občni zbor dne 17. t. m. ob 7. uri in pol zvečer v društvenih prostorih.

Pevsko društvo „Ilirija“ pri Sv. Jakobu opozarja gg. pevke in pevce na pevsko vajo za mešani zbor, ki se vrši nocoj ob 8. uri zvečer. Prosi se, da pridejo vsi in točno ob določenih uri. Sprejemajo se nove pevške moči, toliko pevce kolikor pevke. Prijavlja se vsako sredo in soboto od 8. do 10. ure zvečer v društvenih prostorih, ul. Montecchi, ali pa v gostilni g. Babiča, ul. dell' Istria. Kdor ima veselja in voljo do lepega slovenskega petja in prijetne zabave, naj le pride.

Nar. del. organizacija.

sklicuje

v nedeljo, dne 9. oktobra t. l.

ob 4. uri popoldne

velik protestni shod pri sv. Jakobu na planem.

Odbor N. D. O.

Godbeni odsek N. D. O. pri Sv. Jakobu bo imel sejo mesto 1. t. m. danes 7. t. m. ob 7 uri 30 minut zvečer. — Predsednik

DAROVI.

— Za stavbeni fond slovenske šole pri Sv. Jakobu je plačala I. skupina uradnikov osmi mesečni prispevek 40 kron 84 stot. Srčna hvala!

— Mali Franc V. je nabral K 3 za podružnico sv. CM. v Rojanu o priliki godovanja svojega očeta.

DVORANA ZA SODNE DRAŽBE

ulica Sanità 23-25 pritličje.

Javna dražba, ki se vrši jutri 8. t. m. od 8. do 9. ure zjutraj in od 3. do 6. ure popoldne.

Zrcala, mizice, podobe, naslonjači, stoli, stenska ura, lestvo, decimalna tehtnica, varnostna blagajna, barometri in termometri, svetiljke za sobo, oscura, papir za kopiranje, fotografski aparati „Kodak“, fotografske plošče, binokle, objekti, razvijalci in druge fotografske potrebščine.

Danes zvečer

v restavraciji „BALKAN“

velika pojedina klobas

krvavic in jetrenc

ter gnjatove juhe. XXXX

Josip Semulič

TRST, ulica dell' Istituto št. 5

Priporočam slav. občinstvu SVOJO PEKARNO in SLADUČIČARNO, v kateri se dobi cel dan svež kruh in raznovrstne sladice. Moka iz I. mlinov ter maslo Likeri, vino in pivo v stekli. Postrežba tudi na dom.

Odprl se je v Škeđnju

kinematograf „Adria“

Elegantna dvorana, sestavljena po najmodernejših načrtih.

Vsaki torek, četrtek in sobota nov program.

VSTOPNINA: I. mesto 30 vin., otroci in vojaki 20 vin. II. mesto 20 vin., otroci in vojaki 10 v.

Podpisani priporočam slavnemu občinstvu svojo

pekarno : in : sladščičarno

Trst, ul. Sette Fontane 834 (vogal Donadoni)

Prodaja cel dan svež kruh vsake vrste in slaščice. ZALOGA MOKE iz prvih mlinov. — Vsakovrstni prepečenec (Biscottini).

JOSIP VATOVEC.

: Postrežba :

tudi na dom.

:: Panificio Triestino ::

Otvoritev filijalke na Opčinah

ob sežanski cesti.

Ivan Miheučić & Co.

MEHANIČNA DELALNICA

Trst - Via Tiziano Vecelio šte. 4 - Trst

SPREJEMAJO SE V POPRAVO PARNI STROJI IN KOTLI, VSAKOVRSNI MOTORJI NA GAS IN BENZIN. — VSAKOVRSNA INDUSTRIALNA DELA V KOVINAH IN KOLARSKA BAKRENA DELA

VSE NAROČBE SE IZVRŠIJO Z NAJVEČJO

PRORAČUNI IN NAČRTI. TELEFON ŠTEV. 22-53

Mlekarska zadruga

v Senožečah

odda z novim letom

mleko v zakup.

Krojačnica za civiliste in vojake :

Franjo Polanec

v Trstu, via S. Giacomo (Corso) 6, II. n.

Priporočam se slavnemu občinstvu in vojaštvu za vsakovrstna dela. Blage prve vrste, delo solidno, cene zmerne.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO

PO ZMERNIH CENAH

RAFAELE ITALIA

TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje gosp. dra. Edgarda SAIAS v Solunu

G. J. SERRAVALLO

Trst.

Preizkušal sem na nekaterih bolnikih buteljke Vašega izdelka ŽELEZNATO KINA - VINO SERRAVALLO (Vino di China Ferruginoso Serravallo), ki ste mi ga poslali in bil sem jako zadovoljen. Pri enem izmed teh bolnikov v konvalescenci, sem mogel konstatirati, da so njegove moči s pomočjo tega vina hitro narastle, splošno stanje se je znatno izboljšalo in tek se je zopet pojavil. Drugi slučaj, kjer sem dosegel imenitne uspehe, je bila neka porodnica bolna na malarčni mrzlici. Vaše vino je zmigalo Laveranovega parasita. Ta dva slučaja mi zadostujeta, da bom z naprej vedno pripisoval Vaše vino vselej kadar bo prilika.

SOLUN, v maju 1909.

Dr. E. SAIAS.

Velike nove prodajalnice pohištva in tapetarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadlon št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Fenice)

Dva oddelka: Fino pohištvo — Navadno pohištvo. Cene zmerne.

Bogata izbira izbira popolnih sob od 300 do 4000 kron. Jedilne sobe. Sprejemne in kadilne dvorane v najnovejšem slogu. — SPEČIJALITETA: Železno in medeno pohištvo

Bogata izbira vsakovrstnih stolic. — Popolne opreme in posamezni deli.

Priporočamo našim KOLINSKO CIKORIJO! - - gospodinjam - - - - iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. - -

Vesti iz Istre.

Iz Kozine. Približujejo se zimski večeri, dolgi večeri, kakor poje o njih naš Stritar ter nas opozarja na njih prijetnost in korist, če jih porablamo tako, kakor jih lahko. Dolgočasni se v teh zimskih večerih, je greh; ognimo se dolgočasenju z zdravo zabavo.

Najti je te zdrave zabave v pametnih in resnih pogovorih v družbi. Ker pa je ta družba na vasi, vsakdanji obrabi isti, zmanjkuje snovi tem pogovorom in družba se lotuje večkrat kart. Ta zabava je za spremembo tudi umestna, naj pa le primerno traja, kajti če ne, postaja duhomorna in ni več zabava, le malo boljše je nego dolgčas. Radikalna zdraviteljica dolgega časa je brez dvoma le knjiga, najboljšje vložni kapital svobodnega časa je v čitanju dobrih knjig.

Vložimo torej tega kapitala vsaj polovico v čitanje in videli boste, da so njega interesi res veliki, in znali boste tudi drugo polovico vlagati tako, da vam ne bo nosila nič manj! To se pravi: tudi druga zabava bo prijetnejša in razumnejša. Da si pa preskrbimo zabavnih in poučnih knjig, v tem pogledu nam ne treba biti v zadregi: podaja nam jih „Ljudska knjižnica“ v Kozini, ki jih razposiljuje nad 400.

Cim več krožijo knjige iz roke v roke, tem večjo vrednost imajo.

V minolem letu se je čitalo precej, največ v Kozini sami; nikakor nočemo, da bi letos zaostali. Tisti, ki se lani niste hoteli poprijeti, vprašajte le po njih, ki čitajo in vam bodo povedali marsikaj lepega in koristnega. In povedo vam tudi, da jim ni popolnoma nič žal za čas.

Približujejo se torej zimski večeri, ne zamudimo jih!

Slovenska učilnica v Kopru. Začela je toli pričakovana šola. Na daleč okoli ni lepše šole. Nahaja se v posojilniški hiši, na oglu trga Brolo in ulice Annunziata, v prvem nadstropju. Na tem pa, da je dobila šola primerne prostore, imamo zahvaliti poštvovalnost rodoljubnega svečenika Krambergerja, ki je v to svrhu odstopil svoje lepo stanovanje ter se preselil v manjše primerno. Posojilnica je pa žrtvovala poleg drugega tudi vso najemnino za to stanovanje in to najbrž — za vselej.

Otrok je dosedaj vpisanih 72. In to brez najmanjšega poziva po časopisih. Sedaj pa, roditelji iz Kopra in bližine mesta: dovedite svojo deco v šolo, ki ste se je toliko veselili.

Vi pa, učitelji sosednih učilnic, ki imate deco iz našega šolskega okrožja v svojih itak prenapolnjenih učilnicah: opozorite deco, da ima sedaj šolo tudi doma, v bližini.

Po našem računu bi bilo, ako bi se vpisali vsi, kakih 140-150 otrok. — Dvornica je torej neizogibna.

Rodoljubi, ne puščajte pa na delu samo troje, petero oseb, — delajte! Ali naj Koperčani sami, itak že izmučeni po drugem delu, nosijo vsa bremena, po vrhu pa še psovke?

Neki Slovenec iz mesta je nekje na deželi trdil: „A. in D. sta sleparja. Agitirata za slovensko šolo, ki je nikdar ne bo; sama pa pošiljata otroke v laško šolo.“ — Dejstvo pa je, da je A-ov deček izvršil slovensko šolo in je sedaj v II. gimnazijem razredu; D-ov deček hodi v slovensko šolo; mejtem ko D-ova deklica kmalu dovrši šolo, kakoršnje slovenske deklice dosedaj sploh imele niso. Rojaki, odgovorite opravičljive, kakor jim gre!

Drugi gospod, ki je bil celo v nadzornovalnem odboru neke naše zadrage in ki je pred dvema letoma že vpisal svojo deco v slovensko šolo, pa je letos odgovoril odposlancu, ki ga je vabil, naj pošlje otroke v šolo: „Povejte, naj se A. briga za svoje otroke; jaz jih že imam v šoli!“ Bog razsvetli take inteligentne Slovence! — Kje smo še?! Res, šole je trebalo kakor ribam vode.

Opozarjamo, da že dlje časa v Simičev sklad ne prihaja skoraj nič prispevkov.

V kratkem bo izcrpljen popolnoma, ker izdatki so veliki. Kdor more, naj se gane. Le poglejte pridno deco, s kakim veseljem in ponosom prihaja v lepo učilnico in — radi boste to veselje in ta ponos podpirali s kako žrtvijo, ako le vzmorete.

Dekani za CMD. Za veselico, ki jo priredi bodočo nedeljo dne 9. t. m. podružnica družbe sv. Cirila in Met. v Dekanih, prihajajo dnevno različni lepi darovi za srečelov. Podružnica se tem potom vsem darovateljem najsrčneje zahvaljuje ter prosi, da tisti, ki so darove obljubili, pošljejo kaj, ker časa ni več.

Ob enem vabi vse rodoljube iz bližine, da prihitijo na dan veselice v Dekane, kjer ne bo manjkalo zabave, za kar se vestno trudi veselilni odbor.

Veselica se bo vršila ob vsakem vremenu v dvorani gosp. Ivana Grižona, „pri Tonci“. Začetek bo ob 4. uri popoldne, tako, da lahko pridejo rodoljubi z vlakom od strani Trsta in Kopra ter da položijo svoj obol za rešitev naše dece, ki prosijo duševne hrane.

Na veselo svidenje v nedeljo v Dekanih! kliče: jVeselilni odbor.

Gospodarstvo.

— c — **Nova banka v Osijeku** (Slavonija). V Osijeku so osnovali novo banko „Srbska poljedelska in obrtniška banka“. Banka je že protokolirana. Temeljni kapital je 100.000 kron (1000 delnic po 100 K).

— c — **Srbska pivovarna v Makedoniji.** Makedonski Srbi v Skoplju so ustanovili svojo lastno pivovarno. Pivo se že vari in se začne izvažati koncem tega meseca.

— c — **Mednarodna carinska konvencija.** Belgijska vlada je prevzela inicijativo za sklicanje mednarodne carinske konvencije, ki bi imela doseči poenostavljenje carinskih formalnosti za trgovinske pogodbe.

Modro mleko narejajo krmske rastline, ki so barvane. Če postane mleko 8 do 10 ur po molži modro, je to nasledek razkrojene sirnine vsled glivic.

Krvavo mleko se molze, kadar so krvne posodice počile, ali se raztrgale; pa tudi vsled glivic.

Pomanjkljivost mleka provzročuje slaba in neredna prebava, boleznimolznice, škodljive snovi, iz katerih sestaja krma, ali pa vnanje snovi, ki prihajajo v mleko. Če je vzrok znan, se je lahko varovati pred napačnim mlekom.

Cene sladkorju. — Ker pride novi sladkor še le 20. t. m. v promet, se cena sladkorju še le tedaj zniža na 79 stot. kilogramov. Druga leta je to znižanje nastopilo že začetkom meseca oktobra.

— c — **Letošnja slaba letina riža v Braziliji.** Kakor poročajo iz Brazilije, bo tam letos slaba riževa letina. No, to ne bo vplivalo na riževe cene, ker je bila drugod dobra letina.

Cremometer je stekleni cilindar z lestvico, v katerem stoji mleko 36 ur pri 18° C, da se določi vsebina smetane. Pri dobrem mleku znaša kvantiteta smetane 12—17%, pri slabem 8—11 odstotkov. Sicer pa tudi vsaka smetana ni enako tolsta.

Navadne napake pri mleku so: 1. vodenost mleka, ki je provzročuje slaba in spridena krma, ali pojanje molznice. So pa krave, ki imajo po naravi vodo mleko. 2. Prehitro skisanje mleka, t. j., da se mleko pred časom, že kakih 6—8 ur po molži, sesiri. Tej napaki je zvečine vzrok nesnaga in zaduhlost hleva.

Grenko mleko je tudi posledica krme, boleznimolznice, nesnaga, pa tudi glivice.

Poskusite **FI-GOVO KAVO „Salutin“** ki je naj-finejši in najzdravejši kavni priradek. Dobiva se v vseh boljših prodajalnicah. ○○○○

„Obrtn. društvo“ v Barkovljah
(NARODNI DOM)
razpisuje službo

gostilničarja

Prošnje je vložiti do 23. oktobra 1910 na odbor gori omenjenega društva

Žrebanje se vrši neprekinjeno jutri dne 8. oktobra ob 8. zveč.
loterije podp. društva c. k. policijskih uradnikov

Srečka stane 1 K in njih udov in sirot Srečka stane 1 K

I. glavni dobitok 30.000 kron

Dunaj, Schottenring 11 (policijska direkcija) Srečke je dobiti v vseh menjalnicah, loterijah in trafikah.

Pokusite pivo
češke delniške pivovarne

v ČEŠKIH BUDEJEVICAH. Je izborna, na plzenski

ZALOGE: način narejeno. ZALOGE:

LJUBLJANA: V. H. Rohman; TRST: Schmidt & Pelosi.

POSTOJNA: Emil stotnik Garzaroli; PULA: Laeko Križ.

TRNOVO: Rudolf Valentič. REKA-SUSAŠ: An'e Sablich.

NOVO POGREBNO PODJETJE H. Stibie! in drug se je preselilo na

z bogate opremo za vsako-vrstni pogreb. in prodajal-

nico mrtvaških predmetov in v-

kovrstnih vencev iz umetnih cvetic

perle, porcelana. — Velika zaloga

voščenih sveč

Prodaja na dohodu in drobno.

Corso 49 (Piazza Goldoni). Tel. 140

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stot. Plača se takoj lns. oddelku.

Ljudska kavarna in mlekar, dobro takoj Kron 800, 400 takoj, ostalo po dogovoru s časom. Obrniti se v via della Guardia šte. 1, Kavarina. 1657

Soba meblavana se odda takoj v najem. Ulica Barriera 33, J. n. 1657

Soba velika, lepa meblavana, se odda pri slovenski družini v bližini južnega kolodvora Via Pauliana št. 6, vrata 7. 1959

Soba prazna se odda v najem v bližini južnega kolodvora. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti. 1646

V trgovini dobro izvežbana mladenka, išče službe v kaki prodajalni z jestvinami ali mešanim blagom. Učno sprichevalo je na razpolago. Ponudbe naj se pošiljajo pod R. Žica, poste restante, Sežana. 1606

Šivalni stroji Singer, kupljeni na javni dražbi. Cene prilične, 3 moderni za vsakovrstno delo, tudi za vežnjo Kron 100, 3 za domačo rabo Kron 62. Garancija treh let. Sita Caterina 9, zaloga na dvorišču. 1610

VABILO
na

ustan. občni zbor

„Združ. čevljarjev v Trstu in okolici“

reg. zad. z omejenim jamstvom

ki se viši

v nedeljo, 9. vlnotoka ob 3. uri pop.

v prostorih „Delavskega podpornega in bralnega društva“, ulica Stadion 19, I.

Dnevni red:

- 1) Poročilo pripravljalnega odbora.
- 2) Čitanje in odobrenje pravil.
- 3) Vpisovanje udov.
- 4) Volitev odbora.
- 5) Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

Pripravljalni odbor.

TRVKA
Adolf : Rostoris
skladišče oblek za moške in dečke
Trst, via S. Giovanni 16, I.
TELEFON šte. 16-83.
(zraven restavracije Cooperativa ex Hacher) prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.
Najdogovornejše cene.
POZOR! Skladišče ni v pritličju, ampak v prvem nadstropju

Pekarna in sladčičarna : Ivan Pertot-Susič Trst, via Cavana št. 17 (nasproti sodišču). Zalagatelj družstva „Società Cooperativa fra Impiegati privati“ v Trstu. Večkrat na dan svež kruh. Najlin. sladčičice. Pošilja na dom. Prejema naročila za vsako pecivo. Velika zaloga moke Majdičeve in drugih prvih mlinov po nizki ceni.

Soba meblavana se odda v najem v alici Sita Anastasio 20, pritličje. 1645

Hočete se prepričati?
obiščite velika skladišča

Marije nd. Salarini

Ponte della Fabra 2 ul. Poste Nuove (vokal Torrente) Alla città di Londra

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kakor tudi raznih paletotov. Obleke za dom in dalo. Delavne obleke. Tirolski lodon. Nepremočljivi plašči (pristni angleški). Specialiteta: blago tu in inozemskih tovarov. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah

Naznanilo.

Naznanja se slavnemu občinstvu, da se nahaja dobroznana trgovina **VATOVEC**: vina jestvina : : (prej trg Barriera vecchia) sedaj

ul. Istituto 25 (vokal ul. Manzoni 1)

Zaloga testenin domačega pridelka, „PEKATETE“ z ILIRSKO BISTRICE, tukaj. pridelka in napolitan-skega. Zaloga olja iz oljk, vinskega jesiha, kave, sladkorja itd. Ponebnost: vina domača in zunanja v steklenicah in pivu. Toplo se priporoča slavn. občinstvu in svojim prejšnjim cenjenim odjemalcem.

Naročnine po pošti od 5 kg naprej se izvršujejo po nizkih cenah.

ANTON SKERL

mehanik, zapriseženi zvezdenec

TRST, Carlo Goldonijev trg šte. 11

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

Kapljavice in zaloga električnih svetilnic, luči in prodaja gramofonov, fonofonov, in fonografjev. Zaloge priprave za točiti pivo. Zaloge delavcev za popravila koles, svetil, koles, motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovar, cenah.

TELEFON šte. 1784.

Antonio Spanghero

DEKORATIVNI SLIKAR

Nastedenik tvrdke DELALNICA:

DOMENICO DELISE Via Madonna 7

Telefon 160 Trst Telefon 160.

VELIKA ZALOGA. — Papir za

tapeciranje najboljših tovarov.

Prevzame vsakovrstna stavbena dela in dekoracije za sobe. — SPECIALITETA: imitacije lesa in marmorja, izložne table.

FRIDERIK SCHWARZ

Trst, Via Valdirivo št. 3, Trst

Zastopnik : znanih ; mlinov

SZMOLENSKY & COMP.

■■■■ SZABATKA ■■■■

Proi parni mlin Békéscsaba

Akcijska družba parnih mlinov

Baja. — Zastopnik za Trst, Go-

riško, Istro in Dalmacijo.

V vseh lekarnah v Trstu in

PASTILJE PRENDINI

zunal se dobé

proti kašlju

boleznim v grlu, hripavosti, kataru

Glavna zaloga : LEKARNA PRENDINI.

Prodajalnica manufakturn. blaga

Enrico de Franceschi

Trst, ulica delle Poste št. 10

vokal ulica Valdirivo)

VELIKA IZBERA bombaževine, trliža, fušta-

nja, volnenega blaga, izdelanega moškega in

ženskega perila in drobnih predmetov

po najzmernejših cenah.